

Uppdragsredovisning 135-513/2015, ansvaret för sjörestaurering

I samband med kommunfullmäktiges behandling av Stockholms stads handlingsplan för god vattenstatus (utl. 2015:22) Dnr 304-253/2014 den 9 mars 2015 uppdrogs till kommunstyrelsen att utreda hur ansvaret för sjörestaurering och andra vattenvårdsåtgärder ska tydliggöras inom staden. Stadsledningskontoret har utrett frågan och har följande att anföra.

Stadsledningskontorets förslag till ansvarsfördelning

Ansvaret för sjörestaureringar och vattenvårdsåtgärder som utförs med anledning av ”Handlingsplan för god vattenstatus” fördelas på Stockholm Vatten AB avseende åtgärder med koppling till dagvattnet samt exploateringsnämnden för övriga åtgärder.

Åtgärder som hör till dagvattenhanteringen finansieras av Stockholm Vatten genom taxeuttaget. Övriga åtgärder finansieras av markägaren, det vill säga exploateringsnämnden. Exploateringsnämnden kan kompenseras genom ökad drift- och eller investeringsbudget eller genom att medel läggs i central medelsreserv.

Bakgrund

I samband med att kommunfullmäktige i mars 2015 antog ”Handlingsplan för god vattenstatus” gavs kommunstyrelsen i uppdrag att utreda hur ansvaret för sjörestaurering och andra vattenvårdsåtgärder ska tydliggöras inom staden.

Vid sidan av sjörestaureringar och vattenvårdsåtgärder berör dessa frågor ansvaret för planering, anläggande och drift av dagvattenanläggningar vid nyexploatering och i befintlig miljö.

Aktuellt läge och ansvarsfördelning

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB (SVAB) är i egenskap av VA-huvudman ansvarig för den samlade avledningen och reningen av avloppsvatten (spill- och dagvatten) samt dricksvattenförsörjning. SVAB ansvarar för utformningen av den allmänna VA anläggningen i stadsbyggnadsprojekt och fungerar som expertstöd inom staden i dagvattenfrågor. SVAB genomför recipientkontroll i stadens vattenområden och i skärgården och arbetar med vattenvård och sjörestaurering.

Exploateringsnämnden

Nämnden företräder staden som ägare av mark och vattenområden och har formellt ansvaret för åtgärder i stadens vattenområden, till exempel sjörestaurering. Geoarkivet, som staden äger genom exploateringsnämnden, innehåller bland annat data från grundvattenmätningar i staden och nämnden ansvarar för det löpande mätprogrammet för grundvattennivåer. Nämndens uppdrag och ansvar har fokus på ekonomisk förvaltning samt exploatering på stadens mark. Nämnden reglerar vad som gäller för exploatering av stadens mark, bland annat dagvattenhantering i en överenskommelse med byggherren.

Trafik-och renhållningsnämnden

Nämnden ansvarar för dagvattenhantering på gator och allmän platsmark fram till förbindelsepunkt för den allmänna VA-anläggningen. För statliga vägar ansvarar Trafikverket.

Stadsbyggnadsnämnden

Nämnden ansvarar för den fysiska planeringen av staden och hanterar därmed även strategiska frågor så som vattendirektivets krav och konsekvenserna av ett förändrat klimat. I den fysiska planeringen ingår bland annat övergripande planering, detaljplanering, bygglov och bygganmälan samt fastighetsbildning. Av ansvaret följer också att stadens mark blir inmätt. Nämnden ställer krav på dagvattenhanteringen vid upprättande av detaljplaner och i efterföljande bygglovhantering.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Den har uppdraget att bedriva och samordna miljöövervakning i stadens vattenområden. Nämnden utövar tillsyn över miljöfarlig verksamhet med stöd av miljöbalken. Nämnden ansvarar också för kontroll av det allmänna avlopps- och dricksvattenledningsnätet.

Stadsdelsnämnderna

Nämnderna ansvarar för skötsel av park- och naturmark vilket även kan innefatta de estetiska delarna av dagvattenanläggningar. Nämnderna ansvarar för driften av stadens officiella strandbad.

Oklara gränsdragningsfrågor

Under åren har frågor om gränsdragning i ansvarsfördelning i vattenarbetet mellan förvaltningar och bolag diskuterats inom ramen för vattenprogrammet. Mindre komplexa ansvarsfrågor hanteras genom en gemensam s.k. ”gränssnittslista” som exploateringskontoret håller aktuell. Mer komplexa ansvarsfrågor kan behöva klargöras under ledning av kommunstyrelsen. Dessa frågor berör ansvaret för planering, anläggande och drift av dagvattenanläggningar vid nyexploatering och i befintlig miljö, samt ansvar för sjörestaurering och vattenvårdsåtgärder.

Analys

Stadsledningskontoret har haft i uppdrag att utreda hur ansvaret för sjörestaurering och andra vattenvårdsåtgärder ska tydliggöras inom staden. Stadsledningskontoret har utrett frågan och nedan sammanfattas grunderna för stadsledningskontorets förslag.

När ansvaret för sjörestaurering fördelas mellan stadens nämnder ska även frågor om finansiering, budgetprocess samt hänsyn till befintlig organisation för vattenfrågor beaktas.

Mot bakgrund av ovanstående kan stadsledningskontoret konstatera att det är exploateringsnämnden som i egenskap av fastighets/ markägare som har ansvaret för stadens vattenförekomster. Sett ur markägarperspektivet är det därmed exploateringsnämnden som har det övergripande ansvaret för sjörestaurering.

Stockholm Vatten har dock ansvar för dagvattnet. Bolaget har därmed ansvar för en betydande del av de åtgärder som kommer att genomföras som en följd av vattenprogrammets åtgärdsprogram. Enligt stadstöds- och redovisningsregler kommer insatser som är föranledda av åtgärdsprogram och genomförs av Stockholm Vatten att finansieras genom taxeuttag från Va- kollektivet. Detta under förutsättning att åtgärdena har koppling till dagvattenhanteringen. Det är därmed inte möjligt att finansiera Stockholm Vattens insatser med medel i stadens driftbudget.

Andra insatser som föranleds av framtagna åtgärdsprogram bör finansieras av markägaren, det vill säga exploateringsnämnden.

Slutsats

Exploateringsnämnden företräder staden som markägare och därmed också som ägare till stadens vattenområden. Ansvaret för frågor som rör sjörestaurering och skötsel ligger alltså formellt på exploateringsnämnden, medan kompetens och erfarenheter av åtgärder främst finns inom Stockholm Vattens organisation. Bolaget får enligt vattentjänstlagen bara bekosta åtgärder som är relaterade till och har uppkommit som ett resultat av den egna verksamheten. Detta på grund av statsstöds- och redovisningsregler.

Stadsledningskontoret förutsätter att åtgärdsprogram som tas fram skiljer ut åtgärder med koppling till dagvattenhantering samt övriga åtgärder som kopplar mot markägaransvaret. Det bör således tydligt framgå inom vilken ”kategori” åtgärdena sorterar så att åttaganden kan fördelas mellan nämnden och bolagsstyrelsen.

Exploateringsnämnden kan kompenseras genom ökad drift- och eller investeringsbudget eller genom att medel läggs i central medelsreserv. Exploateringsnämnden kan sedan upphandla driften eller samordna den med Stockholm Vatten. Samordning är extra

viktigt när eller om, investeringar i anläggningar blir nödvändigt. Stadsledningskontoret menar att denna samordning kan säkerställas genom styrgruppen för ”Handlingsplan för god vattenstatus”